

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

צג.

תורה אור

1. ענה ואמר היא אנה קיה גבריך ארבעה שרין מלכות בגוא נורא והכל לא אימי בתוך ורנה די רביעאה דמה לבר אלהיך: דיאל ג כה
2. לך אבין הצדקה ולנו בשרת הדפנים כיום הזה לאיש יהודה ולישבי ירושלים וכל ישראל הקרובים והרחוקים בכל הארצות אשר הדחקם שם במגלות אשר מעלו קד: דיאל ט ז
3. אמרתי אעלה בתרם אהיה בסנסין ויהי נא שרין באשכולות הפון ויהי אפן בתפוחים: שיר השירים ז ט
4. ראיתי הלילה והנה איש רבב על סוס אדם והוא עמד בין הדרסים אשר במצלה ואחרי סוסים אדמים שרקים ולבנים: זכריה א ח
5. איש מלחמה יי שמו: שמות טו ג
6. יהי אפן את הדרק והיא אסתר בת דוד כי אין לה אב ואם והצדקה יפת תאר ושובת מראה וכמות אביה ואמה לקחה פרדי לו בתי: אסתר ב ז
7. האמר לצולה קדיב ויהי ענין אוביש: ישעיהו מד כו
8. שמע נא יהושע הבחן הגדול אמה ורעיך השבים לפניו כי אנשי מופת יהוה בני הני מביאי את עבדי צדוקיהו ג ח
9. פסילי אלהיהם תשרפן באש לא תחמד ססר תחב עליהם ונקות לך פן תיקש בו כי תעבת י אלהיך הוא: דברים ז כה
10. בארון מלכא ובכוננצר נפל על אנפודי ולניאל סגד ומנחה וניחוחין אמר לקבול לה: דיאל ב מו
11. בה אבן ז צבאות אלהי ישראל אל אהאב בן קוליה ואל צדקיהו בן מעשיה הנבאים לבם בשמי שקר הגני נתן אהם ביד נבוכדנצר מלך בבל והקם לעיניהם: ירמיהו כט כא
12. ולקח מהם קללה לכל גלות יהודה אשר בבבל לאמר ושקף יי צדקיהו וכאבב אשר קלם מלך בבל באש: ירמיהו כט כב
13. יען אשר עשו נבלה בישראל וניאפו את נשי רעיהם וגנבו וניאפו את נשי רעיהם ולקחו את נשי רעיהם ודברו לזא צייתם ונגבי הודיע ועד נאם יי: ירמיהו כט כג
14. ויראני את יהושע הבחן הגדול עמד לפני מלאך יי והשקן עמד על ימניו לשטנ: זכריה ג א
15. ויאמר יי אל השקן יענין יי קף השקן ויגעני יי קף הבחר בירושלם הלא זה אדם מעל מאש: זכריה ג ב
16. ויהושע הדין לבש בגדים צואים ועמד לפני המלך: זכריה ג ג
17. ותאמר שש השערים האלה נתן לי מאי שש השערים ואלא מיחה בהן ואלא רשעים בהדיה ולא אתיהיב רשותא לנורא הכא ואלא רשעים בהדי רשותא לנורא היינו דאמרי אינשי תרי אודי יבישי וחד רטיבא אוקון יבישי לרטיבא מאי מעמא איענש אמר רב פפא שהיו בניו נושאין נשים שאינן הגונות לכהונה ולא מיחה בהן שנאמר ויהושע היה לבוש בגדים צואים וכו' דרכו של יהושע ללבוש בגדים צואים אלא מלמד שהיו בניו נושאים נשים שאינן הגונות לכהונה ולא מיחה בהן אמר רבי תנחום דרש בר קפרא בצפורי מאי דכתיב שש השערים האלה נתן לי מאי שש השערים אילימא שש שערות

גדולים צדיקים יותר ממלאכי השרת. דברישא חשיב לתלמא דקדיק ומלאך לבסוף דכתיב ורויה די רביעאה דמי לבר אלהין: ועפחו לישראל על פניהם. שהסתמו לכלס: אני אמרתי שלם הפמר שלי הוא. שיהי זהם צדיקים הרבה ולא עלמה צדי וכו'. ישראל נמשלו לתמר כדאמר' (סוכה דף מה:): מנה תמר זה אין לו אלא לב אחד וכו': והנה איש רוכב על סוס אדום. בזכריה כתיב: כל העולם כולו לנילה. מפני שהסתמו לכלס: והוא עומד. העמיד הקב"ה עממו בזכות ההדסים שבמזולה: האומר לזולה חרבי. לזכר שישבו במזולה: חרבי. לשון חרבו המים (בראשית ח): שרוקים. כזבועים וכו"כ נעשו לבנים כשנסתכל צדיקים נת מכעסו: סוסיא חירא מעלי לחמא. מדאמר ששדום הוא רמז לקללה: ורנן. חנניה מישאל ועזריה: להיך אולו. כשיעלו מן הכבשן דמו לא מדכר להו כזולה כמזי: עינן הרע מסו. שהיו מסתכלים בהן על שהיו תמהין בהן: ברוב טבעו. בלזכות רוק שרקקן אומות העולם שישראל שאומרין אלוה מה יש לכם והסתומים לכלס: הוא אמר זה חנניה מישאל ועזריה. אלמא חזרו לארץ אלא יהושע כהן גדול: ודינאל להיך אול. כשהושלכו חזרינו לתוך כבשן האש שלא הושלך עמהם: למכרה נהרא רבא נצטריתא.

את העולם כולו לדם כיון שנסתכל בחנניה מישאל ועזריה נתקררה דעתו שנאמר 'והוא עומד בין ההדסים אשר במזולה ואין הדסים אלא צדיקים' שנאמר 'ויהי אומן את הדסה ואין מזולה אלא בבל שנאמר 'האומר לצולה חרבי ונהרותיך אוביש מיד מלאים רוגז נעשים שרוקים ואדומים נעשו לבנים אמר רב פפא שמע מינה 'סוסיא חירא מעלי לחמא: ורנן להיבא (אזול) [אזול] אמר רב בעין [הרע] מתו ושמואל אמר ברוק טבעו ור' יוחנן אמר עלו לארץ ישראל ונשאו נשים והולידו בנים ובנות כתנאי ר' אליעזר אומר בעין [הרע] מתו ר' יהושע אומר ברוק טבעו וכו"א עלו לא' ונשאו נשים והולידו בנים ובנות שנאמר 'שמעו נא יהושע הכהן הגדול אתה ורעך היושבים לפניך כי אנשי מופת המה איזו הם אנשים שנעשה להן מופת היו אומר זה חנניה מישאל ועזריה ודינאל להיכן אול אמר רב למיכרא נהרא רבא כטבריא ושמואל אמר לאתויי ביורא דאספסתא ור' יוחנן אמר לאתויי חזירי דאלכסנדריא של מצרים איני 'והתניא 'תודום הרופא אמר אין פרה וחזירה יוצא מאלכסנדריא של מצרים שאין חותכין האם שלה בשביל שלא תלד זוטרי אייתי בלא דעתייהו ת"ר שלשה היו באותה עצה הקב"ה ודינאל ונבוכדנצר הקב"ה אמר ניזיל דינאל מהכא דלא לימרו בזכותיה איתנצל ודינאל אמר איזיל מהכא דלא ליקיים בי פסילי אלהיהם תשרפון באש ונבוכדנצר אמר יזיל דינאל מהכא דלא לימרו קלייה לאלהיה בנורא ומניין דסגיד ליה דכתיב 'בארין מלכא נבוכדנצר נפל על אנפודי ולדינאל סגיד וגו': 'כה אמר ה' צבאות אלהי ישראל אל אהאב בן קוליה ואל צדקיהו בן מעשיה הנבאים לכם בשמי לשקר וגו' וכתיב 'ולוקח מהם קללה לכל גלות יהודה אשר בבבל לאמר ישימך ה' כצדקיהו 'וכאחאב אשר קלם מלך בבל באש אשר שרפם לא נאמר אלא אשר קלם אמר רבי יוחנן משום ר' שמעון בן יוחי מלמד שעשאן כקליות 'יען אשר עשו נבלה בישראל וינאפו את נשי רעיהם מאי עבדו אזול לגבי ברתיה נבוכדנצר אהאב אמר לה כה אמר ה' השמייעי אל צדקיהו וצדקיהו אמר כה אמר ה' השמייעי אל אהאב אולה ואמרה ליה לאבואה אמר לה אלהיהם של אלו שונא זימה הוא כי אתו לנבך שדרינהו לגבאי כי אתו לגבה שדרתנהו לגבי אבואה אמר להו מאן אבון אמרו הקדוש ברוך הוא והא חנניה מישאל ועזריה שאלתינהו ואמרו לי אסור אמרו ליה און נמי נביאי כוותיהו לדידהו לא אמר להו לדידין אמר להו אמר רבין אמר להו בחרו לכון מאן דבעיתו בהדיכוי אמרו יהושע כהן גדול סברי לייתי יהושע דנפיש זכותיה ומננא עלן אחותיהו שדינהו אינהו אקילו יהושע כהן גדול איחרוכי מאניה שנאמר 'וראני את יהושע הכהן הגדול עומד לפני מלאך ה' וגו' וכתיב 'ויאמר ה' אל השמן יענר ה' כך וגו' א"ל ידענא דצדיקא את אלא מאי מעמא אהניא כך פורתא נורא חנניה מישאל ועזריה לא אהניא בהו כלל א"ל אינהו תלתא הוו ואנא חד א"ל והא אברהם יחיד הוה התם לא הוו רשעים בהדיה ולא אתיהיב רשותא לנורא הכא ואלא רשעים בהדי רשותא לנורא היינו דאמרי אינשי תרי אודי יבישי וחד רטיבא אוקון יבישי לרטיבא מאי מעמא איענש אמר רב פפא שהיו בניו נושאין נשים שאינן הגונות לכהונה ולא מיחה בהן שנאמר 'ויהושע היה לבוש בגדים צואים וכו' דרכו של יהושע ללבוש בגדים צואים אלא מלמד שהיו בניו נושאים נשים שאינן הגונות לכהונה ולא מיחה בהן אמר רבי תנחום דרש בר קפרא בצפורי מאי דכתיב שש השערים האלה נתן לי מאי שש השערים אילימא שש שערות

למפור ולהוליא נהר נצטריתא. ל"א למכרה נהרא כטורא כהר: לאטויי צירי דאספסתא. להציא זרע של עשב שהוא מאלל בהמה שלמו נצוכדנצר. הכי הוה קיס להו: לאטויי חזירי ממלרים. שלמו כדי לגדלם לולדות שחזירי מלרים גדולים הו: והסניא אמר תודום הרופא. למכמים שהיו אומרים ניעולה האס טרפה: והא אין פרה וחזירה ואלא ממלרים וכו'. כדי שלא יהיו מזויין במקומות אמרים ואעפ"כ חיו: זוטרי אייסינהו. ולא העלו על לבם דלפריה ורביה צעי והנימו להוליאן ללא חמוך האס: באוסה עבא. שהלך משם דינאל: דלא לקיים צי פסילי אלפיהם סשרפון נאש. נצוכדנצר עשאו אלוה דכתיב ולדינאל הוה סגיד והוה ליה כפסילי אלהיהם שהמכרה הוה היה זוט עליהם לשורפן לכן היה ממירה: קלינו. שכלים המהוזהנין באש: השמייעי. השמעי: סלה. ופשי זכתייהו: הלא זה אורי. מה עוד נמחק חף הוא נמחק: אהני הועיל: אקדו. שרפו: מאי טעמא איענש. יהושע דאהני נורא למאניה דהאי דאהדר איהו לנצוכדנצר דחייא צעלמא דחייא: שש שעורים. שש גרעינים (שעורים) ממט: וכו' דרכו של נועז ליטן שש שכלים. והא תנן (פאה פ"ח מ"ה) אין פוחמין לעני בגופן פחות מחני קב שעורים: אלף

- (א) עני בקלות וכו' וס' אלהיך מאמר זה קלם כוונתא חסרי' (ב) לןקנן כוונתא חסרי' (ג) מתא, כוונתא חסרי' (ד) שרין בזכות חס' (ה) ע"ש ע"ש חס' (ז) ע"ש חס' (ח) ע"ש חס' (ט) ע"ש חס' (י) ע"ש חס' (יא) ע"ש חס' (יב) ע"ש חס' (יג) ע"ש חס' (יד) ע"ש חס' (טו) ע"ש חס' (טז) ע"ש חס' (יז) ע"ש חס' (יח) ע"ש חס' (יט) ע"ש חס' (כ) ע"ש חס'

הגהות הב"ה
(א) נמי תלמא הוה ופן שרין. י"ב וקשה מיד הא לא הוה ליה לאסויי והא אברהם יחיד הוה כמו שהקשה כהר הכי ויהושע כ"ג:

מוסף רש"י
בין ההדסים אשר במצולה. בין הצדיקים שנוצלו בגלל זכותיהם משמתי קלל (מתיריה ג). האם שלה. רמס שלה (בבברות כח:): בית הירון, והנאלה טרפתא ושלפוטא ונעלין ונעלי' (לעיל ג). בשביל שלא תלד. לפי שטובות הן ואין רוצין ישיהו מניין במקומות אחרות (שם) מפני שפרות וחזירות שלהן מעולין מהל ומוכיזין אהון יצוירק ורועין שלא ילדו במלכות אחרת כדי שיהו כריזין להם וחומכין האס שלה ויזיט מהם (בבברות כח:).